JARO 1945

ČAS NADĚJÍ A ILUZÍ

Tento národ, tento stát, jeho vůdčí osobnosti jsou naplněny neotřesitelnou vůlí neuhnout od svého fanatického odhodlání dovést válku třeba za sebenepříznivějších okolností k úspěšnému konci. To i tehdy, kdyby to mělo znamenat vynaložení všech sil a rezerv na překonání překážek, jež nám vrtkavý osud může postavit do cesty. Jsme plně rozhodnuti jít do krajnosti…

Novoroční rozhlasový projev Adolfa Hitlera 1. ledna 1945

Tato válka je jiná než války v minulosti. Ten, kdo obsadí území, mu dá také svůj vlastní společenský řád. Každý zavede svůj systém tak daleko, jak pronikne jeho armáda. Nemůže tomu být jinak…

J. V. Stalin v rozhovoru s jugoslávským komunistou Milovanem Djilasem v Moskvě v dubnu 1945

Na jaře roku 1945 bylo již zcela zjevné, že nacistické Německo prohrálo válku, ale mnozí fanatičtí nacisté se bez ohledu na to, že Rudá armáda se blížila k Berlínu a Američané s Brity překročili Rýn, stále živili naději, že se stane zázrak. Obyvatelé okupovaných českých zemí žili pro změnu nadějí, že tyto německé iluze přežijí a válka co nejdříve skončí. Příslušníci domácího odboje doufali v letecké dodávky zbraní pro připravované povstání, vojáci československých zahraničních jednotek doufali, že stihnou být účastníky osvobozování své vlasti. Zvláště po tom toužili letci, kteří šli do boje s okupanty jako dobrovolníci mezi prvními již v roce 1939. Většina obyvatel v českých zemích potom žila iluzí, že se do země brzy vrátí svoboda, založená na demokracii, právním řádu a suverenitě obnovované Československé republiky. Mír přišel, ale tato iluze se bohužel zcela nenaplnila…

Osvobozované německé koncentrační tábory stále více prostřednictvím těch, kteří zahynuli i přežili, odhalovaly zrůdnost nacistického režimu a jeho šílených světovládných rasistických teorií.

Pro většinu Evropanů je pojem 2. světová válka spojen s boji na evropském kontinentu a zapomíná se při tom na krvavé boje spojenců v Asii s císařským Japonskem od prosince 1941 do září 1945.

Každá válka přináší rozvoj nových zbraňových systémů. Tato válka však překročila hranici mezi „konvenčními" zbraněmi a postoupila od prvních raketových zbraní (na snímku sovětské „katuše") až k jaderným zbraním hromadného ničení.

Jednání vůdců protihitlerovské koalice Stalina, Churchilla a Roosevelta v Jaltě v únoru 1945 sice potvrdilo společné rozhodnutí porazit nacistické Německo a jeho spojence, ale položilo i základy nových poválečných evropských problémů.

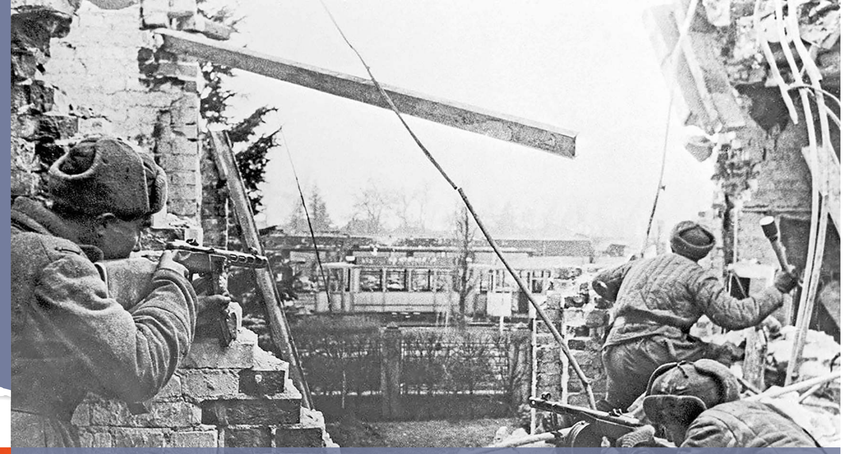
Součástí závěrečné etapy 2. světové války byla i neslábnoucí letecká ofenziva amerického a britského letectva proti území nacistického Německa i významným závodům s vojenskou výrobou na nacisty okupovaných územích.

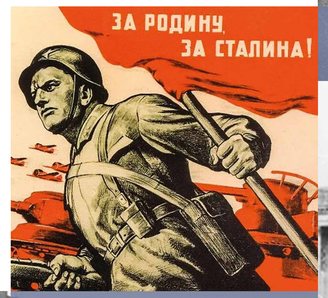
Setkání sovětských a amerických vojáků na Labi u Torgau 25. dubna 1945 dalo nacistům definitivně najevo, že jejich sny o rozpadu protihitlerovské koalice v jejich prospěch jsou pouhou chimérou.

LAVINA SE BLÍŽÍ K BERLÍNU

V lednu 1945 Rudá armáda soustředila pro útočnou tzv. Viselsko-oderskou operaci takové množství sil a bojových prostředků, že tomuto úderu mnohonásobně slabší německé síly nemohly odolat. Dlužno říci, že součástí těchto operací se u polského Jasla 16. ledna 1945 staly i dělostřelecké jednotky 1. čs. armádního sboru v SSSR. Tento drtivý úder a následující rychlý postup Rudé armády dosáhl pravého břehu řeky Odry v pruském Slezsku a Braniborsku a dostal sovětské jednotky, které denně postupovaly o 45 až 70 kilometrů na vzdálenost pouhých 60 až 70 kilometrů od Berlína! Vládce Kremlu J. V. Stalin si přál, aby útok pokračoval až do Berlína, ale jeho nejlepší velitel maršál G. K. Žukov jej přesvědčil, že Rudá armáda je mohutným útokem vyčerpaná, sklady vojenského materiálu zůstaly daleko za frontou a ve Východním Prusku, Pomořansku a Slezsku se nacházejí početné německé útvary, které by mohly provést útoky na roztažená křídla sovětských frontů. Po odstranění těchto problémů se dalším sovětským silám po těžkých bojích podařilo osvobodit Budapešť, Vídeň, Bratislavu, Brno a nakonec i s pomocí československých tankistů a letců též Ostravu.

Během útočné Viselsko-oderské operace Rudé armády byla po více než tříměsíčních tvrdých bojích dobyta silami 2. a 3. ukrajinského frontu 13. února 1945 Budapešť.

Naivní sovětské propagandy již nebylo třeba, Rudá armáda již získala sílu, na kterou wehrmacht nemohl dostatečně odpovědět.

Dne 13. dubna 1945 byla úspěšně ukončena útočná operace 3. ukrajinského frontu a 1. bulharské armády, když se vzdali poslední obránci rakouské metropole Vídně.

Velkým úspěchem 4. ukrajinského frontu se stalo 30. dubna 1945 osvobození Ostravy a záchrana jejího průmyslového potenciálu před zničením. Velice cennou roli v tomto boji sehráli i vojáci 1. čs. tankové brigády v SSSR.

Moravskou metropoli Brno osvobodil po těžkých bojích 2. ukrajinský front maršála R. J. Malinovského 26. dubna 1945. V jeho výzbroji byly i americké tanky M4 Sherman, jež byly dodány v rámci programu Lend-Lease.

Po masivní dělostřelecké přípravě 13 800 děl do útoku nastoupilo 7 700 sovětských tanků a 5 000 letadel, proti kterým mohl německý hlavní štáb postavit jen 1 100 tanků a 250 letadel.

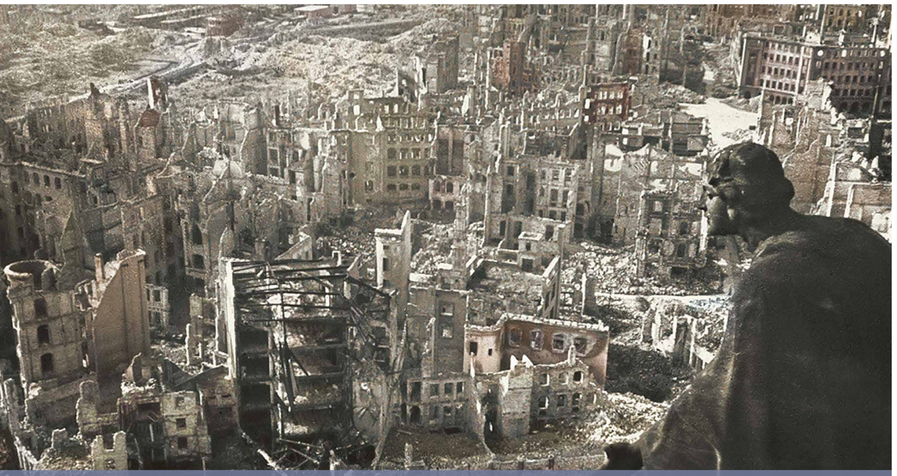
Osvobození trosek Varšavy 17. ledna 1945 v sobě skrývalo hořký podtext v souvislosti s porážkou loňského povstání polských vlastenců, které nebylo v Stalinových plánech a za které zaplatilo životy téměř 250 000 obyvatel města!

Ani Seelowské výšiny, považované za „bránu do Berlína", Rudou armádu v dubnu 1945 nezastavily. Maršál Žukov zde soustředil 295 kanonů na kilometr a jeho dělostřelci vypálili přes sedm milionů granátů, min a raket!

NEKOMPROMISNÍ LETECKÁ VÁLKA

Na údery německé Luftwaffe z let 1939–1941 začalo postupně spojenecké letectvo odpovídat stále mohutnějším strategickým bombardováním Německa a také vojenských výrobních závodů na okupovaných územích Evropy. Tyto nálety vyvrcholily v letech 1944–1945. Kromě ochromení síly německého letectva se mezi největší úspěchy této vzdušné ofenzivy řadí zničení německých zásob pohonných hmot, omezení válečné výroby a výrazné narušení německého dopravního systému na železnici, silnicích i vodních cestách. Za to však například americké letectvo zaplatilo vysokou cenu –18 400 letadel ztracených v boji, 51 000 mrtvých, 30 000 zajatých a 13 000 zraněných letců. Na druhé straně platilo vysokou daň za leteckou válku i civilní obyvatelstvo v Německu i na okupovaných územích. Symbolem těchto hrůz se 14. února 1945 staly Drážďany, kde v ohnivé bouři, která se po leteckých úderech rozpoutala, zemřelo asi 25 000 civilistů! Tato válka se nevyhnula ani českým zemím, kde byly postiženy především Zlín, Moravská Ostrava, Kolín, Pardubice, Praha, Ústí nad Labem, Karlovy Vary, Cheb a především Záluží u Mostu, kde nacisté vybudovali s pomocí vězňů a válečných zajatců velký závod na výrobu syntetického benzinu z hnědého uhlí.

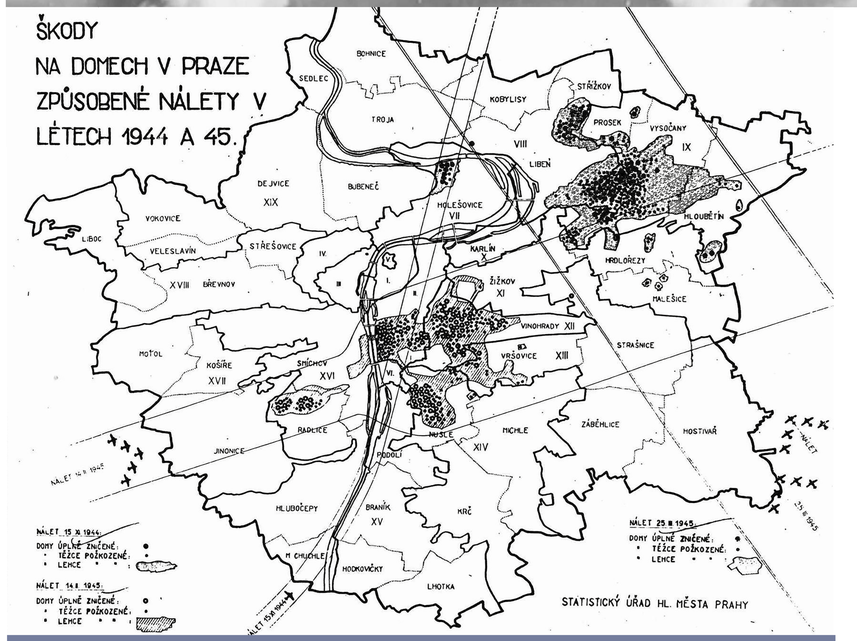

Saské Drážďany na Labi se staly jedním z nejvýraznějších symbolů letecké války a jejích civilních obětí.

Ničivý nálet na Prahu 14. února 1945 je úzce spojen s náletem na Drážďany, protože si jeden ze svazů amerického letectva spletl Vltavu s Labem a zaútočil omylem na Prahu!

Praha se stala cílem tří spojeneckých náletů (15. listopadu 1944, 14. února a 25. března 1945), které zabily 1 023 obyvatel a 2 616 jich zranily.

Výsledek náletu z 25. dubna 1945 na plzeňskou Škodovku, která byla do poslední chvíle největším výrobcem německých stíhačů tanků Jagdpanzer 38(t) Hetzer.

Vzdušná nadvláda spojenců na jaře 1945 umožnila americkým stíhačům útočit denně na železniční tratě a silnice pod německou kontrolou. Takzvaní „kotláři" či „hloubkaři" tehdy děsili i české obyvatele…

Sovětské letectvo dávalo přednost frontovým útokům, ve kterých hrály úspěšnou roli bitevníky Il-3, které měl i 3. čs. bitevní pluk při Ostravské operaci. Bohužel již zcela zbytečné nálety 9. května 1945 v Čechách a na Moravě stály život na 1 400 civilních obyvatel.

ŘÍŠE V KLEŠTÍCH
RUDÝCH A BÍLÝCH HVĚZD

Po vyčerpání německých ofenziv v prosinci 1944 v Ardenách a v Alsasku, kdy německá vojska paralyzoval nedostatek pohonných hmot a zlepšení počasí, které umožnilo opět využít americkou vzdušnou nadvládu, se americká armáda v lednu 1945 opět chopila útočné inciativy. V průběhu února dokázala vyčistit Porýní a během března překročila na široké frontě Rýn a pronikla do nitra Německa. V dubnu se rozhořela bitva v Porúří, kde bylo obklíčeno a zajato přes 300 000 německých vojáků, kteří 18. dubna 1945 kapitulovali. Tím se Hitlerova říše dostala do kleští, ze kterých nebylo úniku. Když Američané týden předtím dosáhli Labe u Magdeburku, Berlín se nacházel od nich již pouhých 120 kilometrů na východ, nicméně velitel spojeneckých sil na západní frontě generál Dwight D. Eisenhower rozhodl diplomaticky v zájmu udržení protihitlerovské koalice přenechat dobytí německého hlavního města Rudé armádě, se kterou se nakonec americké jednotky spojily 25. dubna 1945 u Torgau. V té době americká 3. armáda generála George S. Pattona dobyla Cheb a pokračovala podél českých hranic Bavorskem, zatímco Britové a Kanaďané dorazili k Baltu. Hitlerovské Německo již nemělo sebemenší šanci svou porážku jakkoliv změnit.

Nášivka 9. obrněné divize US Army, která jako první překročila Rýn a válku ukončila v Karlových Varech.

Tento velikonoční dárek pro Adolfa Hitlera byl od seržanta Williama E. Thomase a svobodníka Josepha Jacksona z 969. dělostřeleckého praporu.

Vojáci 9. obrněné divize překračují 7. března 1945 jediný nezničený most přes Rýn Luddendorff Brücke u Remagenu.

Během svého postupu Německem spojenecké jednotky nacházely četné úkryty vzácných uměleckých památek, které nacisté uloupili po celé Evropě.

Běžný obrázek ze západní fronty, kdy se v dubnu 1945 denně vzdávalo až 15 000 německých vojáků.

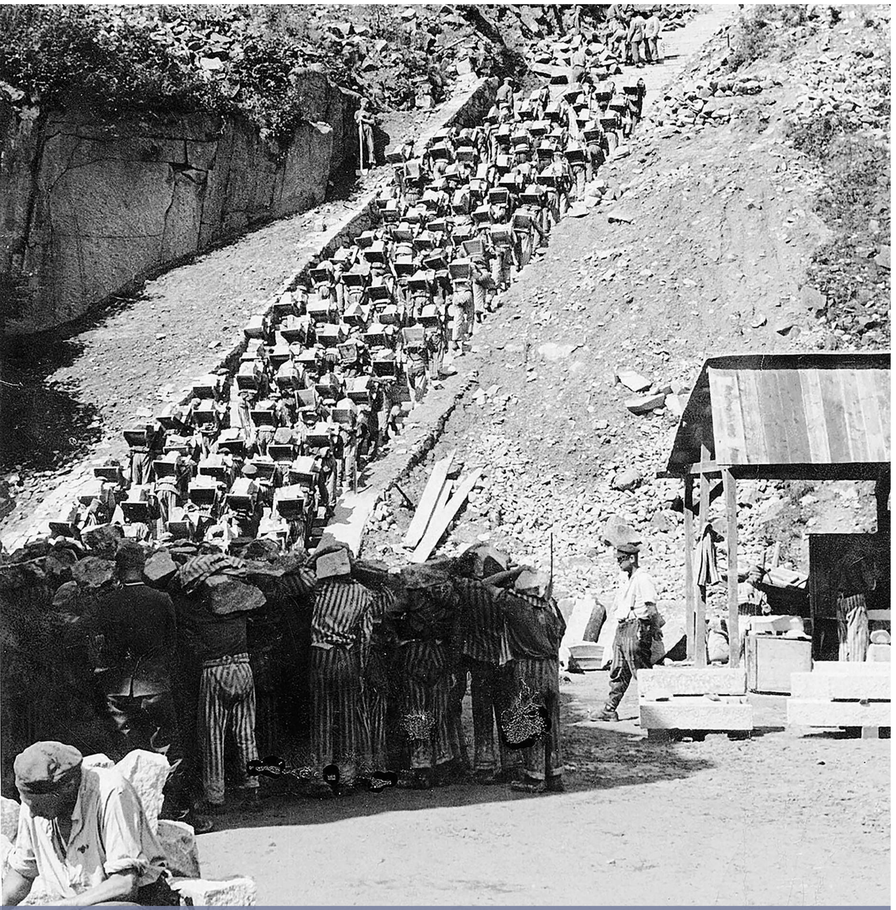
„Jubilejní“ stotisící válečný zajatec legendární 1. pěší divize „Big Red One“ se dočkal pamětní fotografie…

Od druhé poloviny dubna 1945 již americké jednotky operovaly v českých pohraničních lesích. Tento snímek byl pořízen před Klenčí pod Čerchovem.

KONEC TOVÁREN SMRTI

V závěru prohrané války stál před nacisty problém, jak před světem zahladit své zločiny ve vyhlazovacích koncentračních táborech. To se jim však nepodařilo. Během Viselsko-oderské operace osvobodila 27. ledna 1945 60. armáda 1. ukrajinského frontu největší německý nacistický koncentrační a vyhlazovací tábor Auschwitz-Birkenau (Osvětim). Našla zde však jen 7 000 vězňů. Před jejím příchodem se nacisté pokusili tábor srovnat se zemí, díky rychlému postupu armády byl tento pokus zmařen. Ještě předtím však bylo vysláno mnoho tisíc vězňů na otrocké práce do Říše. Tito vězni byli nuceni v nepředstavitelných podmínkách absolvovat pěšky v chladném počasí stokilometrové přesuny. Podobně na tom byli i váleční zajatci. Během těchto „pochodů smrti“ zahynuly tisíce vězňů. Totéž se dělo i v operačním pásmu americké armády, kde byly na jaře osvobozeny koncentrační tábory Ohrdruf (4. dubna), Buchenwald (11. dubna), Flossenburg (23. dubna), Dachau (29. dubna), Ravensbrück (30. dubna) a nakonec Mauthausen (5. května). Osvobození koncentračních táborů přineslo definitivní a nezvratný důkaz o zvěrstvech německých nacistů a přivedlo šokovaný svět k pevnému rozhodnutí původce těchto zločinů postavit před mezinárodní tribunál.

Koncentrační tábor Mauthausen a jeho pověstné „schody smrti“, po kterých nosili vězni padesátikilogramové žulové kvádry.

Sovětští vojáci v Osvětimi osvobodili i vězněné děti, ale z asi 232 000 dětí, které tímto táborem prošly, jich holocaust přežila jen malá hrstka.

Osvobozené židovské a romské děti zde žily, pokud nebyly hned po příjezdu zavražděny v plynových komorách, v nelidských podmínkách a často se stávaly oběti zrůdných pseudolékařských experimentů.

Šokovaní američtí generálové Eisenhower, Bradley a Patton 12. dubna 1945 nad spálenými těly vězňů v koncentračním táboře Ohrdruf.

Vojáci 97. pěší divize „Trident“ nutí německé civilisty exhumovat oběti pochodů smrti během evakuací koncentračních táborů.

Zdrcený americký kapitán v koncentračním táboře Flossenburg, kde bylo zavražděno více než 30 000 vězňů.

Osvobození vězni v nejstarším německém koncentračním táboře Dachau, mnoho z nich však ještě zemře vyčerpáním a na tyfus…

Do poslední chvíle hnali nacisté s ustupující frontou tisíce vězňů na pochodech smrti. Na samém konci války tak bylo zavražděno či zemřelo vyčerpáním mnoho tisíc mužů a žen.

AGÓNIE REŽIMU HÁKOVÉHO KŘÍŽE

V březnu 1945 již muselo být každému racionálně uvažujícímu Němci jasné, že se světovládnými plány Velkoněmecké říše i rasistickými ideály o nadřazenosti germánské rasy je nezvratný konec. Země byla v ruinách, zásobování i doprava byly ochromeny a vůle se bránit spolu s vírou v neomylnost Vůdce Adolfa Hitlera byly udržovány jen s pomocí největších nacistických fanatiků a jejich tvrdými represemi vůči jakýmkoliv projevům defétismu. Ani přibývající popravy dezertérů z wehrmachtu nic neřešily. A i sny o „zázračných zbraních“, které ještě zvrátí porážku ve vítězství, každým dnem ztrácely na síle.
Režimu zbývali pomalu již jen fanatičtí zabijáci z jednotek SS a dospívající děti dlouhodobě indoktrinované nacistickou ideologií v organizaci Hitlerjugend, kterých se často báli i vlastní rodiče. Ani Hitlerův ministr propagandy Joseph Goebbels moc nevěřil v přesvědčovací kampaň mezi vojáky a poznamenal si do deníku: *„Na západě se teď už dá něčeho dosáhnout pouze brutálními zákroky.“* Jednou z posledních křečí říše byl marný projekt partyzánské války s vítězi Werwolf (Vlkodlak). Na civilní obyvatele však nemyslel nikdo z nacistického vedení.

Ministr propagandy Joseph Goebbels s dětmi a starými muži v německých uniformách na propagačním snímku, který již v Německu mnoho nadšení nevzbuzoval.

Snaha posílit armádu Volkssturmem – útvary mužů ve věku 16–60 let, kteří nesloužili ve wehrmachtu – se ukázala jako naprosto neefektivní.

Německá města vinou nacistického režimu ležela doslova v troskách. Toto je pohled na Kolín nad Rýnem.

Časy, kdy se Adolf Hitler s Heinrichem Himmlerem, říšským vůdcem SS a šéfem gestapa, těšili z historických sbírek pruských vojáčků, byly nenávratně pryč.

Největší potupa pro muže „nadřazené rasy“ – cesta do zajetí pod puškou amerického vojáka černé pleti…

Na spojenci obsazených územích museli Němci z okolí koncentračních táborů projít často šokující uličkou hanby kolem těl mrtvých obětí nacismu.

Tam, kde už se přestalo bojovat, začal náročný čas obnovy zničeného Německa. V prvních měsících po válce většina této tíhy stála na ženách.

STÁLE NEZLOMENÝ ODBOJ

Blížící se fronta a konec války dávaly domácímu odboji novou motivaci, a to bez ohledu na to, kolika tvrdými údery okupačních sil již prošel. Na počátku roku 1945 začala odbojová organizace Rada tří, která měla rádiové spojení s exilem v Londýně, usilovat o jednotné vedení domácího odboje, které časem vyústilo ve vznik ilegální České národní rady. Aktivní v ní byli i komunisté, kterým se podařilo koncem roku 1944 vytvořit Prozatímní IV. ilegální ústředí KSČ, v jehož čele stál brilantní demagog Josef Smrkovský. Největšími problémy domácího odboje byly akce stále aktivního gestapa, komunistům scházelo spojení s Moskvou a vojenský odboj zápasil se zoufalým nedostatkem zbraní. Dodávky ze spojeneckých základen v Itálii začaly sice v polovině března 1945, ale stíhalo je mnoho problémů. Proto se z nich mohlo vyzbrojit jen asi 1 600 mužů, což bylo pro povstání zcela nedostatečné. Odbojáři sice plánovali přepadnout vytipované německé sklady a vyzbrojit se ukořistěnými zbraněmi, ale vývoj událostí byl mnohem rychlejší. Úspěšnější byli komunisté, kteří vše sázeli na politickou kartu a na ovládnutí ilegálních revolučních národních výborů, k jejichž zakládání vyzývala prostřednictvím zahraničního rozhlasového vysílání Moskva i Londýn.

Na spojování jednotlivých odbojových proudů v Českou národní radu měla velkou zásluhu elitní organizace české mládeže ZB (Zpravodajská brigáda).

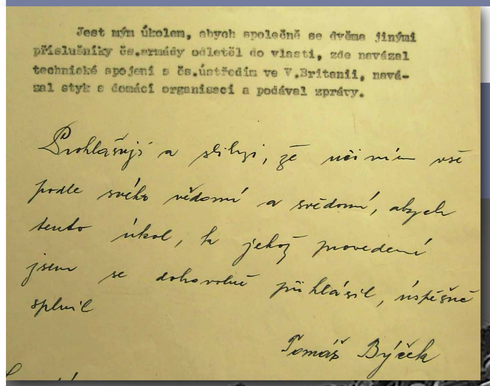
Falešná legitimace politického vedoucího Rady tří profesora brněnské techniky a právníka Josefa Grni, který byl na útěku před gestapem od října 1941!

Novou krví odboje se stala česká mládež. Vzácný snímek ukazuje nástup členů ZB na tajný vojenský výcvik u Prahy.

Odboj počítal i s mládeží, kterou nacisté nahnali do tzv. protiletecké ochranné policie, jež měla odstraňovat následky bombardování.

Jest mým úkolem, abych společně se dvěma jinými příslušníky čs.armády odletěl do vlasti, zde navázal technické spojení s čs.ústředím ve V.Británii, navázal styk s domácí organisací a podával zprávy.

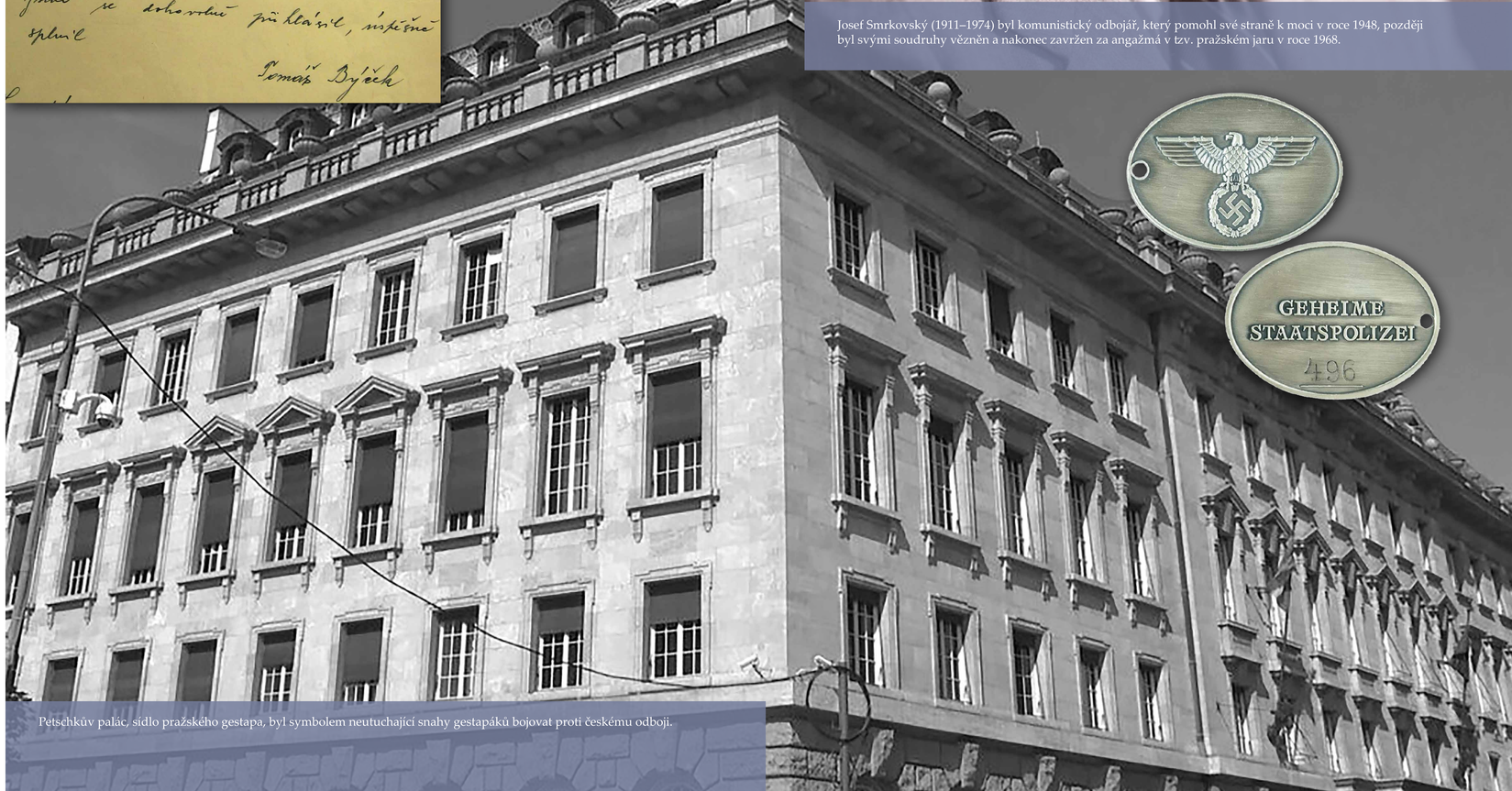
Prohlašuji a přísahám, že mám vše podle svého vědomí a svědomí, abych tento úkol, k jehož provedení jsem se dobrovolně přihlásil, úspěšně splnil

Tomáš Býček

Velkou posilou domácího odboje byli parašutisté a jejich radiostanice. Tomáš Býček z paraskupiny Barium jediný ze skupiny přežil.

Josef Smrkovský (1911–1974) byl komunistický odbojář, který pomohl své straně k moci v roce 1948, později byl svými soudruhy vězněn a nakonec zavržen za angažmá v tzv. pražském jaru v roce 1968.

Petschkův palác, sídlo pražského gestapa, byl symbolem neutuchající snahy gestapáků bojovat proti českému odboji.

PŘÍLIŠ VZDÁLENÁ PRAHA

Československá samostatná obrněná brigáda, vyzbrojená a vycvičená ve Velké Británii, se od října 1944 zúčastnila obléhání silné německé posádky přístavu Dunkerque. Na jaře 1945 toužili všichni příslušníci připojit se k americké 3. armádě generála G. S. Pattona a zúčastnit se osvobozování své vlasti. Velitel britských jednotek maršál Bernard Montgomery to však přes urgence velitele brigády nepovolil s tím, že nemá k dispozici útvar, který by brigádu nahradil. Největším problémem v případě souhlasu by se stala logistika, složité by například bylo začlenění jednotky s britskou výzbrojí do sestavy amerických jednotek. Montgomery povolil pouze vyslání symbolického Kombinovaného oddílu o síle 140 mužů pod vedením podplukovníka Aloise Sítka, který se připojil k americké armádě a 1. května 1945 překročil u Chebu předválečné státní hranice. Německá posádka Dunkerque kapitulovala až 9. května a brigáda po příjezdu do Plzně musela zůstat na americké straně demarkační čáry. Do Prahy směla brigáda přijet na vojenskou přehlídku 30. května bez jediného ostrého náboje a poté se musela opět vrátit za demarkační čáru, což byla hořká odměna zvláště pro ty, kteří odcházeli do ciziny jako dobrovolníci bojovat proti okupantům mezi prvními.

V silně zaminovaném a částečně zatopeném prostoru u Dunkerque nemohla brigáda využít svou výzbroj v plné síle.

Brigádní protiletadlová baterie při postřelování pozemních cílů. Právě příslušníci této jednotky tvořili jádro Kombinovaného oddílu.

Velitelem brigády byl bývalý legionář generál Alois Liška, který po komunistickém převratu v únoru 1948 musel odejít opět do exilu.

Dojatí příslušníci Kombinovaného oddílu 1. května 1945 při vztyčování československé vlajky na hranicích u Pomezí nad Ohří u Chebu

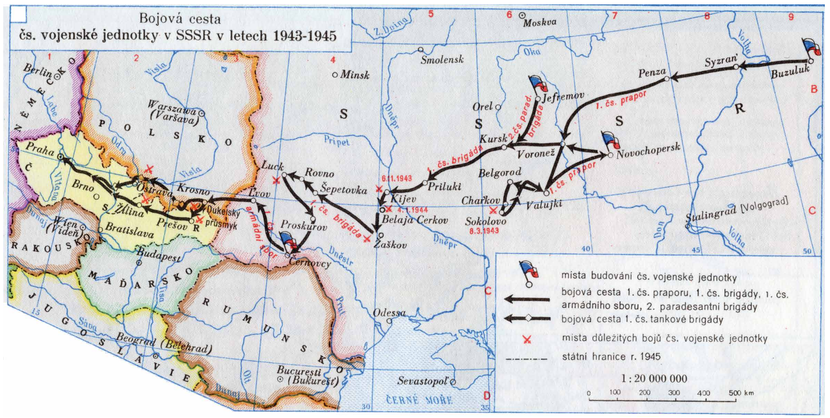
Bojovým jádrem brigády byly tři tankové prapory vyzbrojené především britskými tanky Cromwell.

Přehlídka v Praze před prezidentem Edvardem Benešem a desetitisíci nadšenými Pražany 30. května 1945 byla malou náplastí za to, že se nemohli podílet na přímém osvobozování domoviny.

Z BUZULUKU AŽ DO PRAHY

Závěrečné boje při osvobozování českých zemí zastihly jednotky 1. čs. armádního sboru v SSSR, jehož jádro v podobě pouhého polního praporu se začalo formovat v dalekém Buzuluku již v únoru 1942, na Ostravsku a při přechodu slovensko-moravských hranic v Javorníkách. Tankisté a letci se významně podíleli na osvobození Ostravy a tři pěší brigády osvobodily 4. května 1945 za účasti místních partyzánů Vsetín. Poté pokračovaly pěší útvary dvěma proudy směrem k Hulínu, Kroměříži a Kojetínu. Dne 7. května 1945 absolvovali vojáci sboru poslední větší boj o Břest a svou dlouhou bojovou pouť přes Kyjev, Duklu a Liptovský Mikuláš zakončili 8. května 1945 u obce Pivín na Prostějovsku, zatímco 1. čs. tanková brigáda svedla svůj poslední boj s německými vojáky u Litovle. Předsunuté oddíly sboru ještě spěchaly na pomoc Praze, kam dorazily 10. května. A ve vojáky vysněné Praze se 17. května 1945 uskutečnila slavnostní vojenská přehlídka. Letci z 1. čs. smíšené letecké divize, v jejichž řadách byli zkušení čeští piloti z britských Royal Air Force a mladí slovenští letci ze Slovenského národního povstání, přistáli po bojích o Ostravsko na pražském letišti v Kbelích a Letňanech 14. května 1945.

Tanky 1. čs. tankové brigády T-34 prošly během Ostravské operace od 26. března do 30. dubna 1945 tvrdou zkouškou.

Nejvíce vytíženou jednotkou na jaře 1945 byl 3. čs. bitevní pluk v SSSR se sovětskými letouny Il-2.

Džíp štábní roty 1. čs. armádního sboru 4. května 1945 krátce po osvobození valašského Vsetína

Významnou součástí sboru byly i nesmírně odvážné ženy v uniformách. Jednu skupinu z nich na přehlídce v Praze vedla podporučice Marie Ljalková.

Náčelník štábu 1. čs. smíšené letecké divize a veterán z bojů ve Francii, Anglii a na Slovensku podplukovník Jan Klán při návratu domů. Časy se zatím poněkud změnily…

Hrdinové mnoha bojů pochodují osvobozenou Prahou. Kolik potu, krve i mrtvých kamarádů se ale v jediné fotografii „z čítanek“ skrývá?

VŮDCE PADL!

Po pečlivé přípravě zahájilo 16. dubna 1945 2 500 000 rudoarmějců z 1. běloruského a 1. ukrajinského frontu útok na Berlín. Mezi nimi bylo i 165 000 příslušníků 1. polské armády. Německá obrana proti nim mohla postavit již jen asi tři čtvrtě milionu mužů od dospívající mládeže přes zkušené vojáky až po starší muže z Volkssturmu. Přesto byly boje v samotném městě velice tvrdé a probíhaly dům od domu. Do 29. dubna však Rudá armáda dobyla značnou část Berlína a pronikla až do blízkosti podzemního bunkru, kde se ukrýval „vůdce“ německého národa Adolf Hitler. Ten se svou novomanželkou Evou Braunovou spáchal 30. dubna 1945 sebevraždu. Jejich těla byla poté spálena a zakopána blízko bunkru. Za Hitlerova následníka byl jmenován podle závěti velkoadmirál Karl Dönitz, který začal formovat novou vládu ve Flensburgu poblíž dánských hranic. O dva dny později se velitel obrany města generál Helmuth Weidling rozhodl zcela beznadějný boj ukončit a berlínská posádka se vzdala. Za sovětské velení přebral kapitulaci německého hlavního města generál Vasilij Čujkov, bývalý velitel obrany Stalingradu. Téhož dne v úterý 2. května 1945 oznámil Hitlerovu smrt k obrovské radosti Čechů i protektorátní tisk.

V těžkých pouličních bojích padlo v berlínské operaci přes 78 000 sovětských a 2 825 polských vojáků.

Do sovětského zajetí v obklíčeném Berlíně a přilehlém okolí se dostalo na 480 000 mužů, dalších 88 000 mužů muselo za „vůdce“ obětovat své životy.

Adolf Hitler ještě v den svých narozenin 20. dubna 1945 vyznamenával dětské vojáky. O deset dní později spáchal sebevraždu.

Když se chopil ve 30. letech Adolf Hitler moci, chlubil se, že za deset let Německo nikdo nepozná. Svůj slib splnil opravdu zvráceným způsobem…

V Berlíně zahynulo i na 22 000 civilistů, utrpení těch, kteří přežili, trvalo ještě po mnoho týdnů po skončení bojů.

Polovině Berlína nabídli vítězové novou životní alternativu v podobě kultu jiného „geniálního a neomylného“ vůdce…